

RØGFRI UDEAREALER

HVOR BØRN OG UNGE FÆRDES

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk

Udgivet af KL
Center for Forebyggelse i praksis 2018 (manus)

Tak for input og kommentarer fra arbejdsgruppen: Marie Langmach, projektleder i Røgfri Fremtid, Kræftens Bekæmpelse, Helle Stuart, projektleder for "Bliv en vinder uden tobak", Vestegnen og Sydamager, Nikolaj Bøge Gehlert, projektleder, Center for Sundhed, Folkesundhed København, Københavns Kommune.

Fotos: Københavns Kommune, Aalborg Kommune, Varde Kommune samt Farum Boldklub. Desuden privatfoto fra Vancouver. Forsidefoto: Privat

Produktion: KL's Trykkeri
Design: e-Types

INDLEDNING

Alle har ret til frisk luft og beskyttelse mod tobaksrøg. Pjecen "Røgfri udearealer" er en opfordring til kommunerne om at etablere røgfri uderum forskellige steder i byrummet.

Der er flere grunde til at få røgfri udearealer. Mange - både børn og voksne - vil gerne bevæge sig i byrummet uden at blive udsat for tobaksforurenede luft. Samtidig sender røgfri uderum klare signaler om, at børn, unge og røg ikke hører sammen, og at kommunen skaber sunde rammer og tager ansvar for børn og unges sundhed. Røgfri udearealer kan også betyde reduktion i udgifter til oprydning af cigaretskod.

Pjecen er lavet som et inspirationskatalog med eksempler på, hvordan det kan gøres. De fleste eksempler er fra Danmark, men der er også inspiration at hente fra udlandet. Det handler om røgfri udearealer på legepladser, foran idrætshaller, ved havnebassiner, ungdomsudannelser, stadions, busstoppesteder og andre steder, hvor børn og unge færdes og opholder sig.

4

Gå efter røgen
Røgfri udearealer

På legeområder og havnebassiner ved Vestre Fjordpark i Aalborg henstilles til, at der ikke ryges
(Foto: Aalborg kommune)

GÅ EFTER RØGEN

Røgfri udearealer handler om røgen – ikke om rygerne. Erfaringer fra de kommuner, der er længst på området viser, at vejen til røgfri uderum ikke bygger på forbud. Der satses på frivillighed og på at gøre det nemt for folk at træffe gode beslutninger. I stedet for at vise et skilt med 'rygning forbudt' vises et skilt, hvor der fx står 'Velkommen til en røgfri legeplads' eller 'Tak fordi du ikke ryger her'. Områder uden for indgangspartier markeres, så det er tydeligt, hvor der må ryges. Rygerne 'nudges' hen, hvor rygningen ikke er til gene eller bliver mindre synlig for børn og unge.

At beskytte børn og unge mod tobaksforurennet luft kan de fleste se fornuften i. En venlig henstilling om at undlade at ryge i nærheden af børn og unge vil blive positivt modtaget, og mange vil være villige til at følge henstillingen. Derved undgår man også, at borgerne eller parkbetjente, pædagoger og andre ansatte i kommunen kommer i diskussion med rygere.

Det kan derfor anbefales at bede rygere tage hensyn ved at kombinere venlige henstillinger og nudging. Alle vil ikke følge henstillingerne, men mange vil. Det er vigtigt at fokusere på.

www.rogfritkbh.kk.dk

VELKOMMEN TIL EN RØGFRI LEGEPLADS

WELCOME TO A
SMOKE-FREE PLAYGROUND

RØGFRI
KØBENHAVN 2025
SMOKE-FREE
COPENHAGEN 2025

Skiltning ved legepladser i Københavns Kommune

TEMA 1: RØGFRI LEGEOMRÅDER

I nogle kommuner er der indført røgfri legeområder. Det kan være på legepladser, skaterområder, og ved friluftsbade, hvor børn leger. Mange både børn og voksne vil gerne færdes i et røgfrit miljø, også når de er på legepladsen.

Røgfri legepladser i Københavns Kommune

I 2013 indførte København Kommune røgfri legepladser. Der var ikke tale om et egentligt

forbud men en henstilling. Det skete via en opmærksomhedsskabende kampagne og efterfølgende opsætning af 'Velkommen til en røgfri legeplads-skilte'. Der er gode tilbagemeldinger fra Renhold afdelingen og fra pædagoger, der arbejder på de bemandede legepladser. De fortæller, at antallet af cigaret-skodder er markant færre end før.

Skiltning ved Vestre Fjordpark i Aalborg Kommune

TEMA 2: RØGFRI STADIONS, SPORTSANLÆG OG HALLER

En række kommuner sætter fokus på de rammer, der er på stadions, sportsanlæg og ved idrætshaller. Målet er at sikre, at børn og unge ikke bliver udsat for tobaksforurenede luft, når de færdes på anlæg og ved indgangspartier ved haller.

Røgfri stadions

Aalborg stadion blev som det første superligastadion røgfrit. Det skete i 2007. Siden er stadions i fx Vejle, Hjørring og Farum blevet røgfrie.

Eksempel

På Vejle stadion må der ikke ryges udendørs - hverken på tribunerne eller andre steder på stadion. Vejle Stadion ejes af Vejle Kommune. Det var administrationen i Vejle Boldklub, der traf beslutning om rygeforbuddet.

I flere andre kommuner, herunder en række privatejede stadions, er der indført delvis røgfri stadions, idet der er særlige sektioner og tribuner på stadion, hvor rygerne kan ryge.

'For det første mener vi ikke, at rygning og sport går hånd i hånd, og derfor skal man ikke længere kunne ryge til kampe på stadion. Derudover har vi også mange, som føler sig generet af røgen og på grund af det stigende antal tilskuere, kan man ikke længere rykke et par sæder væk, hvis man føler sig generet.'

(Administrationschef i Vejle Boldklub)

RIGHT TO DREAM PARK ER RØGFRI

**DET ER IKKE TILLADT AT
RYGE PÅ STADION TRIBUNERNE**

**MEN RYGNING ER TILLADT I SEKS
RYGEZONER UNDER TRIBUNERNE**

GOD KAMP!

Skiltning ved hjemmekampe på Farum Stadion

Røgfri udearealer ved hallerne i Varde

I Varde Kommune har man arbejdet med nudging ved hallerne. Målet var at lede rygerne væk fra indgangene, som mange børn og unge passerer på deres vej til og fra aktiviteter.

Kommunen ønskede at undgå ”løftede pegefingre” og i stedet guide rygerne hen mod et sted, hvor de måtte ryge. Varde Kommune placerede fodspor og skilte væk fra hovedindgangene ved hallerne, og der blev opstillet askebægere, der markerede, hvor rygerne måtte ryge.

Skiltning i Skovlund-Ansager Hallen i Varde Kommune

TEMA 3: RØGFRI BUSSTOPPESTEDER

Cigaretskodder på jorden er en udfordring ved flere busstoppesteder, og der bliver brugt ressourcer på at samle skodder op. Samtidig generes ikke-rygere af røgen.

Ved fem velbesøgte busstoppesteder i Aalborg blev der opstillet grønne askebægere på strategisk udvalgte steder, og der blev påsat mærkater med fodspor på jorden og på glas-

væggen i busskuret. Desuden blev der hængt plakater op inde i busskuret med teksten: "92 % ryger uden for busskuret. Tak til jer!".

På tre måneder blev antallet af cigaretskodder reduceret med 50 procent. Derudover blev meget af den rygning, der tidligere foregik inde i eller i nærheden af busskuret, flyttet til områderne med de nyopstillede askebægere væk fra busskuret.

Busstoppested Aalborg

TEMA 4: RØGFRI GÅGADE OG CAFEOMRÅDER

Gågader, torve og cafeområder er steder, hvor mange mennesker er tæt sammen. Det giver derfor stor mening at arbejde med at begrænse rygningen disse steder. Det kan med fordel gøres i samarbejde med handelsstandsforeninger, butikskæder, spisesteder m.fl.

I 2013 gjorde kaffekæden Starbucks det forbudt at ryge på caféens område i USA og Canada. 'The 25 feet smoking ban' betyder, at gæster skal være mere end 25 feet (6,7 meter) væk fra cafeen, hvis de vil ryge. Forbuddet skal ses som et led i kædens ønske om at skabe sikre og sunde omgivelser for deres kunder.

*"We take seriously our responsibility to provide all customers a safe, healthy environment that is consistent across our company-owned stores. We sincerely thank all customers for their support and cooperation."
(A Starbucks spokesperson)*

Privatfoto. Indgang til Starbucks, Vancouver

Vi dig for ikke at ryge i gågaden
– TAK fordi du leger med

Røgfri udearealer ved gymnasium i København. Foto: Københavns Kommune

TEMA 5: RØGFRI UDERUM VED UNGDOMSUDDANNELSER

En lang række ungdomsuddannelser indfører røgfrit campusområde. På de ungdomsuddannelser, hvor der endnu ikke er indført røgfri skoletid, kan kommunen begrænse rygning

gen, undgå synlig rygning og få rygere væk fra hovedindgangen til et område, der er mere hensigtsmæssigt for alle.

KOM GODT I GANG MED RØGFRI UDEAREALER

Etablering af røgfri udearealer er en tvær-kommunal indsats. Vej & Park afdelingen vil typisk være dem, der skal sætte de konkrete skilte op. Forinden dette er der en proces, hvor kommunens andre forvaltningsområder involveres.

Røgfri udearealer kan være et element i en samlet strategi for en røgfri kommune, f.eks. som en del af en sundhedspolitik. Røgfri udearealer kan også indgå som del af en borgerinddragelsesproces f.eks. i forbindelse med nye kommunalplanstrategi og nye lokalplaner. Det afgørende er ikke, hvilken forvaltning, der tager det første spadestik til de røgfri udearealer, men at alle relevante områder i kommunen involveres i arbejdet. Kultur- og

fritidsområdet skal inddrages, fordi det giver god mening at etablere arealerne i nærheden af og i forbindelse med idrætsanlæg og kultur- og fritidsaktiviteter. Det samme gælder for skoleområdet. Medarbejdere fra disse områder kan bidrage med løsninger til, hvor de røgfri udearealer skal etableres, hvem der skal involveres, og hvordan der følges op.

Det er essentielt, at teknik- og miljøområdet ved Vej & Park inddrages fra starten. Medarbejdere herfra kender kommunen og ved, hvor røgen ophober sig og er et problem. Vej & Park kan komme med praktiske løsninger. Der skal laves aftaler om den konkrete op-sætning af skilte og den efterfølgende vedligeholdelse.

Typiske spørgsmål, der skal besvares i planlægningsprocessen:

- Hvor store røgfri udearealer og hvor?
- Hvordan skal røgfriheden på arealerne fremmes?
- Skal der laves rygezoner udenfor legepladser og andre røgfri udearealer (hvor rygende forældre kan se deres børn)?
- Hvordan skal arealerne markeres, hvis de ikke er entydigt markeret af byrummet?
- Hvordan skal der kommunikeres om indsatsen?

KOMMUNIKER OM DE NYE TILTAG

Det er svært at ændre adfærd. Etablering af røgfri udearealer skal understøttes af kommunikation. Det kan gøres på forskellige måder. Der kan laves en borgerkampagne forud for opsætning af de permanente skilte, eks. med et åbningsevent, pressemeddelelser, informationer på hjemmesider og sociale medier og indslag i lokalradio og tv.

I København blev der i en periode forud for de faste skilte opsat store plakater med teksten 'Velkommen til en røgfri legeplads – vores sandkager er 100 % skodfri' på udvalgte legepladser, og der blev omdelt flyere til borgerne.

Ud over kommunikation forud for og ved indvielse af de røgfri udearealer kan det være en god ide i en periode at holde særlig fokus på områderne. Det kan f.eks. ske ved at være i dialog med borgere og medarbejdere på områderne, at fjerne skodder, sikre at skiltene er i orden og fjerne askebægre fra steder, hvor der ikke må ryges.

Materialer

Find skabeloner til skilte og plakater, på:
www.roegfrifremtid.dk eller
kontakt@roegfrifremtid.dk

Hvad siger rygeloven

Formålet med rygeloven (Lov om røgfri miljøer) er at sikre beskyttelse mod tobaksforurenede luft indendørs på arbejdspladser og i det offentlige rum. Rygeloven fastsætter kun en minimumstandard. Det vil sige, at de enkelte kommuner gerne må indføre standarder, der sikrer bedre beskyttelse mod tobaksrøg. Læs mere om Lov om røgfri miljøer 2007 og Lov om ændring af lov om røgfri miljøer 2012 (udendørs rygeforbud på grundskoler m.v.) på Retsinformation.dk: www.retsinformation.dk/

Danmark har tilsluttet sig WHO's rammekonvention om tobakskontrol (FCTC) og dermed forpligtet sig til at overholde dens bestemmelser, herunder beskytte borgere mod at blive udsat for tobaksrøg.

Konventionen er en international og juridisk bindende aftale, som 180 lande indtil nu har skrevet under på. Læs mere om WHO's rammekonvention og EU henstillinger: www.cancer.dk

Partnerskabet Røgfri Fremtid

For at beskytte børn og unge mod tobaksforurenede luft er næsten halvdelen af landets kommuner en del af partnerskabet Røgfri Fremtid, som TrygFonden og Kræftens Bekæmpelse står bag. KL er del af partnerskabet siden 2017. www.roegfrifremtid.dk

Center for Forebyggelse i praksis

Center for Forebyggelse i praksis er et fagligt center i KL, der har til opgave at bidrage til en bedre folkesundhed igennem aktiviteter, der understøtter den kommunale forebyggelses- og sundhedsfremmeindsats. www.kl.dk/forebyggelseipraxis

KL

Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
www.kl.dk